

ЗВОН

Беларуская штодзённая політычна-літаратурная часопісь.
 Рукапісы павінны быць перанісаны чытальна. Аплата прынятых рукапісаў залежыць ад рэдакцыі. Рукапісы назад не выдаюцца.
 Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
 м. Менск, Юбілейны дом.
 Цана нумару 1 марка.

ГОД ВЫДААННЯ I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодзённа ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак:

за 1 радок за тэкстам . 2 м.
 шукаючым працы, за абвестку . . . . . 2 м.

Дзёне вялікага недахвату паперы, газэта часова выходзіць тры разы на тыдзень: у панядзелак, сераду і пятніцу.

Незалежная Беларусь і Расія.

Расія часоу царызму уяўляла з сябе Бабілонскае царства. Гэта была агромністая турма, гдзе усе трымалася гвалтам, уціскам і зьдзекам з чалавечай душы. Скованыя кайданамі няволі, народы быўшай Расіі з пракляццём памагалі ма скоўцам будаваць тую бабілонскую вежу да нябес, каторую яны называлі „единой, неделимой Россией“. І калі Расію трапіў лёс бабілонскай вежы і усе народы разышліся кожны у свой бок, то расійцы вельмі абразіліся і сталі даводзіць народам, што яны не аднаўдаюць за учынкi царызму і не вінаваты у тым, што рабілося іх Навухаданосарамі. Але іх ніхто не паслухаў. Усім было ясна, што царскай рабоце над уціскам народаў спачувало усе расійскае грамадзянства бяз розніцы політычнага вызнання. І трэба было толькі часу, каб гэта заўважыў увесь сьвет. Зьмяняліся урады у Маскве, бралі ўладу усе політычныя групіроўкі, якія здолела вытварыць бабілонская маскоўская культура, і мы небачылі там людзей, з каторымі-бы можна было гаварыць, або каторыя-б адракліся ад тае вежы, каторую яны называюць „единой і неделимой“. Ужо на што, злаецца, былі безшабашнымі маскоўскімі большавікі, а і тыя пераставалі марыць аб „матушке России“ і паказалі сябе самымі заядлымі маскоўскімі імперыялістамі. Як авантурнік Наполеон пад штандарам вольнасьці для Эўропы нес парабашчэньне народам, так і маскоўскі большавікі пад штандарам „советской власти“ хавалі маскоўскі імперыялізм і тварылі разрушанага бабілонскага балвана, каторы носіць назву вялікай маскоўскай турмы народаў. Усюды, куды большавікі не патрапілі, нацыянальнасьць душылася і пачынала зноў падаваць грубая маскоўшчына. Так было на Украіне, на Літве і у нас, на Беларусі, і так робіцца усюды, куды ступіць нага некультурнага, гультаятага маскаля. Няхай не удаюць з нас шовіністаў: мы гэта гаворым на аснованьні фактаў, каторых ня бачыць ці ня хоча бачыць хіба той хто сам заражаны і хварэе на маскоўскі імперыялізм.

Усе гэта зрабіло тое, што няма

таго народу, каторы-бы хідуся да дружбы з Расіяй. Усе—Украіна, Літва, Лотва, Эстонія, Фінляндія, Польшча і навет Сібір—уцякаюць ад яе, як ад ганебна заражанай.

Мы тут ня кажам пра дзяржавы Эўропы, каторыя глядзяць на Расію, як на сваю дойную карову. Гэта справа іншага гатунку, Мы маем на увазе політычную сувязь, каторая шукне сабе падтрыманьня, а не эксплуатацыі. Такой політычнай сувязі Беларусі з Маскоўшчынай, або Расіяй, ніколі ня было і быць ня можа. Масква—была і засталася заклятым ворагам Беларусі, каторы пасягаў і да гэтага часу пасягае на самае жыццё нашага народу. Масква ніколі не памірыцца з тым, каб у політычнай сувязі з ёю істнаваў асобны беларускі, ці які іншы народ. І толькі незалежная Беларусь у злучнасьці з сваім суседам з Захаду можа забяспечыць сябе ад маскоўскай навалы.

Свае адносіны да Расіі беларусы зазначылі ўжо даўно. Яшчэ з першых дзён рэволюцыі адзіная на той час Беларускае часопісь „Вольная Беларусь“ у стацыі „Паравязь увагу“ рашуча перасяцрагала ад кампанейства з Масквою. Потым Рада Беларускай Народнай Рэспублікі граматай да народу абвесьціла увесь сьвет, што парывае сувязь з Расіяй і парэшці, летась у восень, тая-ж самая Рада, насьлаючы сваіх прадстаўнікоў у Польшчу, на Украіну і да іншых народаў, рашуча адмовілася вёсці перагаворы з Расіяй, як зусім надарэмныя і кампрымітуючыя.

Аграрнае пытаньне на Беларусі.

Грамадзянства на Беларусі як і скрозь, складаецца з роўных пластоў, ці клясаў. Мы маем: 1) уласнікаў буйных і дробных і 2) нічога ня маючых людзей, прадаючых сваю працу і гэтым жывучых, ці, кротка гаворачы, пролетарыяў. Буйнымі уласнікамі зьяўляюцца памешчыкі, фабрыканты. Сюды-ж трэба залічыць людзей, маючых велькіе вартасці у гатоўцы, ці у таварах (капіталісты, купцы). Да дробных уласнікаў належаць сяляне, рамеснікі і гандлярэ.

Пролетарыят распадаецца на: 1) людзей, прадаючых свае духоўныя сілы, ці інтэлігэнцыю і 2) людзей, прадаючых свае фізычныя сілы, ці рабочых.

Коротка гэта можна запісаць у такой табліцы:

У л а с ь н і к і.		П р о л е т.	
Буйныя; памешч. фабрыкан. капітал. купцы	Дробныя: сяляне, рамесны. гандлярэ	інтэлігэнцыя.	рабочыя.

Ведама, што гэта—схема, бо, прыкладам, селянін і рамеснік зьяўляюцца у той самы час і рабочымі, а інтэлігент зьяўляецца дробным уласнікам, бо трудна дапусьціць інтэлігэнта, ня маючага, скажам кніг па сваёй спецыяльнасьці. Кожны кляс мае сваіх ідэолегаў, каторыя бароняць яго інтарэсы. Такім чынам мы маем партыі аграрыяў, эсэраў, кадэтаў, эсдэкаў роўных напрамку.

Кожная партыя мае сваю політычную праграму, правядзеньне якой у жыццё задаволіло-б перш усяго патрэбы клясу, які рэпрэзэнтуюе гэта партыя.

У політычным жыцці гэтыя партыі есьць тое самае, што у механіцы сілы, прыложаныя да аднаго цэля. Як цёла рушыцца па сярэдняму кірунку паміж двума кірункамі сіл, так політычнае жыццё нігды ня ідзе па праграме якой-нібудзь адной партыі, а дарогаю кампрымісаў ідзе па саўсім новаму кірунку.

Зрабіўшы гэтыя уводзіны, мы пакажам, што зямельнае пытаньне не павінно быць развязана на карысьць толькі аднаго клясу, хоць бы і самага велькага, а усяго грамадзянства, ці усіх клясаў.

Да вайны у Расіі (і на Беларусі, як быўшай частцы яе) праводзілася аграрная політыка Столыпіна, каторая хацела па магчымасьці утрымаць велькіе маенткі а сялянскіе гаспадаркі прыблізіць да тыпу маенткаў, бо сяляне маглі сваю землю разбіваць на хутары, а купляючы і парцэлюючы маенткі абавязкова павінны былі дзяліць іх на хутары. Пры гэтым стараліся падняць культуру гаспадарак і прапагандавалі садзіць жыто у грады, як гэта робіцца у агародах. У „Сельскім Вестніку“ пашыралася ідэя, што з малага кавалачка зямлі пры умелай гаспадарцы можна жыць лепей, чым на большым, але кенска абрабляным кавалку зямлі,

Адабраушы зямлю у земляула-свінікаў, бальшавікі, здавалася, на-заўсёды і к агульнаму задаваленьню развязалі аграрнае пытаньне.

Адным тым, што маенткі сталі савецкімі, а не былі распарцэлеваны сялянам, гэты астатніе засталіся незадаволенымі скрозь у Расіі, а асабліва на Беларусі.

Калі прыедзю сюды Калінін, то на запытаньне сялян, чаму зямля у маентках ня дзеліцца паміж імі, ен адказаў, што маенткі трэба утрымаць, каб рабочыя у гарадох мелі хлеб. Далей ен дадаў, што сялянам на малым кавалку зямлі трэба лепей вясці гаспадарку, і са-слаўся на прыклад чэхаў, дзе на якіх-небудзь чатырох дзесяцінах гаспадар жыўе панам (глядзі у „Звезде“ аб падарожжы Калініна на Меншчыне). Ен буквальна сказаў тое самае, што пісалася да вайны у чорнасоценным „Сельском Вестніку“.

(Працяг будзе).

Х.

Уражэньні з Гродзеншчыны.

(Працяг).

Пры немцах дзе хто хацеў, там і сеяў; і дзе каму падабалася, там ен касіў і пасьвіў. Ад гэтага шмат цярпелі гаспадары. Цяпер кожны абгарадзіў свой пляц дротам і калі пры немцах ен і аднаго разу ня мог касіць, то цяпер косіць і атаву.

Што тычыцца павіннасьцяў, то з кожнае каровы і каня трэ будзе

заплаціць па 50 марак. Дзеле таго што па маентках і фальварках трэмаюць цяпер коней і быдла вя больш, як просты селянін, 1—2, то прымаючы на увагу, што у дварох аддаюць зямлю на трацік, сенажаці так сама на часьці, такое ападаткаваньне не з дзесяціны, як было перш, а з галавы, залегка для паседачоў маенткаў. Кожны мусіць даць статыстычны матэрыял аб сваіх будынках і пляцу на пра-мет ападаткаваньня. Затым кожны гаспадар мусіць даць натуральна 10 пуд. сена. Цана сена 2 рублі з па-лавінаю за пуд. Спадзяюцца, што трэба будзе даваць і збожжю натуральна. Трэба зазначыць, што жыто у Слоніўскім павеце не урадзілося. Перш кожны знаў колькі ен меў плаціць у год розных падаткаў і так мог вясці гаспадарку, каб выплаціць павіннасьці бяз шкоды для свае гаспадаркі. Цяпер ня тое. Ніхто ня ведае, колькі яму трэба будзе заплаціць. Найбольш даюцца у знакі досіць частыя пастаўкі фурманак, што вельмі шкодна адбіваецца на правадзэньні гаспадаркі.

Што тычыцца упраўленьня, то воласьць пераймянована у „гміну“. Войт і пісар назначаны з каталікоў, хоць іх ва ўсім мястэчку лічыцца 10 хат. Функцыі паміж гмінаю і жандармэрыяю відаць добра не акрэсьлены, бо відаць недавольство гміннай адміністрацыі жандармэрыяй.

Адміністрацыя перш усяго па старалася даць назвы вуліцам. Адну вуліцу назвалі вуліцаю Касьцюшкі, другую вуліцу—вуліцаю

Станкевіча. На мае запытаньне хто такі Станкевіч, мне казалі, што гэта камэндант мястэчка. Касьцюшка і Станкевіч вялічынні ня мерныя. Трэйдко вуліцу па дарозе у веску Міцкевічы так натуральна было назваць вуліцаю Міцкевіча, алі назвалі яе вуліцаю... 3 га мая. Войт Лукашэвіч тлумачыў, што гэту вуліцу назвалі так дзеле таго, што, бачыце, 3-га мая сьвяткавалі у М., а так сама і у Слоніме.

У мястэчку спаткаў старога Л. 86 гадоў, каторы напамніў мне вядомыя ўжо мне часы з жыцьця у М. за уніяю. Паміж каталікамі і уніятамі была еднасьць. Каталікі маліліся у касьцелі, а на нешпар ішлі у цэркву.

На Коляды у цэркві раней адпраўлялося набажэньствэ як у касьцелі і усе уніаты ішлі у касьцел. Калі выедзю куды поп, то уніаты нясьлі хрысьціць дзяцей да ксендза. Калі ксендз куды адэздзю, то каталікі нясьлі дзяцей хрысьціць у папа. Была праудзівая ідылія. Але вась прыйшоу час касаваньня уніі. Напом тады быў у М. Гарбацэвіч. Ен меў фальварчак і меўся назваць яго „Пацешэ“, калі выйдзе па іх (па уніяцкаму) і „Выгнаньне“, калі унія будзе скасована. Там ен і памер, а назва „Выгнаньне“ і да гэтага дня засталася. Уніяцкія папы, як ведама, ужывалі у сямі польскую мову, а з народам гаварылі вельмі пекнаю беларускаю моваю.

У.

(Канец будзе).

Стары будынак.

(Глядз. № 14).

І на дварэ нешта ня так, як было. Заўсягды, бывала, выбягаў яму насустрэчу сабака, Кухцік. Толькі гукнець, а ен і тут; а цяпер і Кухціка няма.

— Кухцік!—клікае дзед. Няма Кухціка, не выбягае с-пад павеці, каб прылашчыцца да хадзяіна.

Пашоу да павеці. Тут, за плотам, гусі былі. Клікне, бывала, хадзяін: гусі, го-го-го! а тые заліваюцца: га-га-га! Цяпер гэтага няма. А на душы сумна у дзеда і дужа у вялікім клопаце ен, што нікога няма.

Ізноу стары у хаце. Сьпіць гандляр, храпець, узлез на яго пасьцель і дрыхнець.

— Чуеш? До' табе спаць! Пусьці-тка мяне!

Гандляр ня спаў. Ен ляжаў з закрытымі вачыма. Расплюшчыў вочы, глядзіць, а перад ім Дзіружыцкі.

— Дзень добры, пане Дзіружыцкі!

— Здароў, здароў! Але, брат, пусьці ўжо мяне.

— Паляжаць хочаць? Дык кладзьцеся я вам пасьцель пакіну.

Падсьміхаючыся, пайшоу гандляр прамыць вочы, а дзед, тым часам, лег на пасьцель. Толькі ен соладка пазяхнуў, як прыбегла Марыся клікаць яго.

— Прышла за нашым панам,—чажаць яна:—ці тут ен?

— Ага, тут!—хутка загаварыла снаха.—Змарыўся ен, ходзячы па пакоях ды шукаючы цябе і тваю паню.

Снаха пераказала, як было.

— А цяпер ляжыць на пасьцелі, можа і заснуў,—сказаў гандляр.

Марыся увайшла у спальню.

— Вы тут пан? Пані вас клікала гарбаты піць. Ідзеце да кватэры.

— Бачыш, я аддыхаю. Куды я пайду?

— Як куды, панэчку? Да вашае кватэры.

— Адвяжыся! Якая табе кватэра, калі я у сваей хаце,—упарта цьгардзіў стары.

Марыся пробуе угаварыць, але ен ніякіх угавораў ня слухаець і толькі кажаць:

— Не пайду! Адчаліся лупавокая ведзьма!

— Ну, я вазьму шапку,—бярэць Марыся капялюш пана.

— Не бярэ! Якое маеш право браць? Палажы;

— Не ня дам! Калі ня пойдзеце, панясу.

— Палажы шапку, табе кажу!—з сэрцам крычыць дзед.

— Уставайце, дык дам, а то вазьму.

Дужа яаецца дзед, але устаець і злазіць з пасьцелі.

— Ведзьма, давай!

Марыся бяжыць з хаты з шапкаю у ручэ, а дзед за ёю. Марыся зьбягае з ганку і паказвае капялюш.

— Наце, бярэце!

— Давай, ведзьма!

Стары саўсім асярчаў і бегаець праз двор за батрачкай. Наставіў руку: во-во схваціць, але абшатуеся і няпымаў. Марыся бяжыць праз вуліцу, дзед за ёю. Так прыбгаюць на кватэру. Дзед бярэць сваю шапку, а жонка садзіць яго за стол і налівае шклянку гарбаты. Тым часам дзед запамніў, дзе быў і што было з ім, і ціха сабе пьець гарбату ды што небудзь кажаць жонцы, што гэта ня так, а тое ня гэтак. Але яна яго ня слухаець.

Маленькі фэльтон.

МАШЫНКІ.

(Быль).

— Ты ня верыш? Даль Бог, прада! Мне сам Кавальчук гаварыў. Елuchy назад с керману дамоу, пад'ехаў з ім некалькі верст адзін бальшавік. Потым пытаецца у яго бальшавік колькі плаціць за фурманку. Ат! колькі пан дасі, будзе до'—ка' Кавальчук. Тады, пане браце, бальшавік выняў машынку а халавы, трахі—і пяцісоценка выскачыла. На, маеш!—ка' бальшавік да Кавальчука. Вось і заплаціў за фурманку. Ды й шце і казаць, кожны бальшавік мае машынку і грошы робіць.

— На усе цяпер пайшлі машынкi.— згаджаецца сiвы Бандарчык.

— Гэта усе вайна нарабіла—тлумачыць храмы Семка каб не машыны, дык бы столечкі людзей не было-б перабіто.

Такая гутарка вялася на сходзе у глухой, забытай Богам і людзьмі, вёсцы Запущынах.

Сход склікаўся на загаду з воласьці, дзеля выбару сельскіх дэпутатаў.

Усе было-б добра, толькі не аказалася ніводнага грамаднага чалавека. А тут трэба пратаколы пісаць (так з воласьці загадалі), проста бяда.

Думалі—гадалі, перабілі патыцы і нарэшце дадумаліся:

— Трэба, каб дэпутаты пайшлі ў воласьць ды каб тамака вытрабавалі тры машынкi.

Адна, каторая піша. Нехай, гадаўка, замест пісара пратаколы пішаць!

Другая машына, каторая гавора. Нехай прамовы кажаць на сходах, а то у вёсцы усе, паляруш на іх, гаворуць на просту, на мужыцку і гэта брыдка.

Трэцяя машынка гэта такая, што грошы робіць. На гэту машыну напіралі усе—рэч надта дасая.

Сход вынес рэзолюцыю: гэтыя тры машыны канечне дастаць.

3. Бядуля.

БЕЛАРУСКАЯ КРОНІКА.

Сэсія Ц. Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны.

Як паведамляе „Наш Край“, у суботу 13-га верасня адчынялася сэсія Цэнтр. Белар. Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны. Сэсія мела працягнуцца колькі дзён, пасьле чаго сябры Рады павінны былі раз'ехацца па првінцыям. На сэсіі было 15 сябрукоў. У прэзыдыум выбраны: Тарашкевіч—за старшыню, Кахановіч—за віцэ-старшыню, Карабач як сябрук прэзыдыуму і за пісароў—Лазоўскі і Ярэміч. Рада пастанавіла дакооптаваць рад асоб на месцо нядаўна выпісаных сябрукоў Ц. Б. Рады.

Парадак дня быў такі: 1) Беларуская політыка у цяперашні момэнт, 2) Організацыя беларуск. вайсковых аддзелаў і 3) Справа культуры і школьнай.

Першыя два пункты разв'язалі-

ся пры зачыненых дзвярох. У школьнай справе вялася ажыўленая дыскусія. Розныя справаздачы паказалі, што палажэньне народных пачатковых школ крытычнае. Польская улада падтрымлівае толькі польскія школы, субсудуючы іх; у шмат мясцовасьцях, гдзе насяленьне беларускае і навет праваслаўнае, адчыняюцца толькі польскія школы. Школы беларускія могуць існаваць толькі на уласныя кошты.

Французкія кніжкі аб Беларусі.

Справа Беларусі на Парыжскай міравой канфэрэнцыі вызвала патрэбу асьвятленьня беларускага пытання у французкім слове. У зьвязку з гэтым Беларускай Міністэрствам Загранічных справаў выдана у французкай мове брошура праф. Доунар-Запольскага: „Асновы дзяржаўнасьці Беларусі“. Брошура аздоблена трыма здымкамі з пісьма: рысункі старасьвецкіх (скарнаўскіх) кніг. Да брошур прыложана такжа і „Карта Беларускай Народнай Рэспублікі“ з французкімі падпісамі мясцоў. Апрача гэтае брошур у рэдакцыю да таўлены: „Пяттыця, паданая Дэлегацыяй Ураду Белар. Народн. Рэсп. (Парыж, май 1919) і „Панрусскі рух і A les Allodenes“ (Парыж 1919).

Гэта апошняя, зьяўляючыся ужо цэлай кніжкай, бо мае 80 стр. 16°, есьць паважная прапа вядомага публіцыста *Гастона Гайярда*, аўтара цэлага раду публіцыстычных прац, а між іншым „Германізм і антычная культура“.

Шкада, што гэтых рэдкіх кніжак няма тут больш.

III.

Кожын дзень Дзіружыцкі даведываўся да гандляра. І што было жонцы рабіць з ім? Усе роўна, ніяк ня можна было яго затрымаць. А калі аставаўся, дык дужа бядаваў ды тужыў дзед ды, як бяльмо на вачах, дакучаў сваей бабе. Жонка яго і не трымала.

А ужо зіма халодная пачалася. Ужо стары у аучыне хадзіў ды у шапцы на хутры. Як дзіце малое, у дзялькі гуляў, з каменьчыкамі вазіўся ды капрызіў. А калі якое прасьвятленьне на яго находзіло, тагды і мяркаваў:

— Чаго ты тут жывеш?—казаў ей жонцы.— Што з табою зрабілася?

— Як што? Ты-ж ведаеш, Янатка, што мы хату сваю прадалі

— Хто прадаў? Я не прадаваў. Гэта наша хата!

Разьярыўся дзед і кулачкамі стаў біць па сталю. Каб яго ня дужа агарчаць, жонка і кажаць:

— Не, не зупакойся! Хата цяпер халодная ды сырая. Бачыш, які мароз цяпер. А ужо з вясны бяспрыменна будзем жыць у сваей хаце.

Дзед зупакоіўся і хутка запомніў пра гэты разгавор.

Марыся яму дужа не спадабалася. Стаў ен баяцца Марысі. Бывала, увідзіць яе праз вакно, дык хаваецца, куды толькі можна: ці пад павецю, ці у клуню, ці у хаце пад пасьцель залезець. Заўсягды Марыся знойдзець яго, адбярэць ляльку ці каменьчык ды уцякае. А дзед лаецца, бягіць праз вуліцу ва ей, а дабром ніколі да сваей кватэры не вяртаецца.

Усе сумней і сумней бываў дзед. Вялікая журба стала мучыць яго. Часта приходзіў ен да гандляра, плакаў і скардзіўся на свае жыцьце. Ізноў, мусіць, прасьвятленьне находзіло на яго:

— Пакінула мяне баба,—казаў ен плачучы. Што я буду рабіць. Усе мяне крыудзяць.

— Чым-жа вас крыудзяць, пане Дзіружыцкі?—пытаець, гандляр.

— Дужа крыудзяць,—кажаць дзед.—Схаваў я піражкі, дык узялі тые піражкі; мыло вазэлінавае схаваў, дык няма і мыла таго. Жонка ды Марыся крыудзяць.

Памаучаў дзед, выціраючы сьлезы чырвонай хустачкай. Паклаў хустачку у кішэнь.

— Развядуся з жаной ды пайду у манастыр,—і ея грозна ударыў кулаком па сталю.

— Што вы, пан Дзіружыцкі? Як то можна,—паківала галавою гандлярыха.—Ці-ж вы ня ведаеце, што калі возьмеце развод ды будзеце жыць у манастыры, дык тагды ужо вам ня будуць і пэнсію даваць?

— Як-то ня будуць?

— Ды так і ня будуць, бо вы тагды зробіцеся манахам, а манаху не паложана пэнсія.

— Як-то не паложана? пытаў дзед.

— Знама, не паложана. Ці манаху трэба грошы, калі ен ад усяго сьвету, адрокся?

Дзед думаў пра сябе ды маучаў.

Ось, пане, і разьмяркуйце,—казала маладзіца,—ці добра вам будзе у манастыры бяз жонкі ды бяз грошаў, ці лепей з жонкай жыць. Яна вас і накарміць, і напоіць, і прыгледзіць за вамі.

Дзіружыцкі устаў з места.

— Бывайце здаровенькі. Дзякуй за добрую раду. Над гэтым я разьмяркую. Можна лепі будзе пакакаць трохі.

В. Бруевіч.

(Канец будзе).

Новая беларуская часопісь „Незалежняя Беларусь“ пачала выходзіць у Вільні з верасня. Газэта выходзіць тры разы у тыдзень. Рэдагуе і выдае А. Карабач.

Цэнтральны Беларускі Вучыцельскі хаурус заснаваўся у Вільні на агульным вучыцельскім сходзе 24 жніўня.

Выпуск Беларускіх Настаўнікаў. 1 верасня закончыліся Беларускія настаўніцкія курсы (1-шы выпуск) у Вільні. На курсах было 154 асобы. У „Беларускім Жыцці“ № 13 зьмешчана фотографія курсантаў у часе заняццяў.

„Беларускае Жыццё“, у зьвязку з звальненнем усходняе часткі Беларусі ад бальшавікоў, пачало выходзіць ад № 12 кірыліцаю.

Дэлегацыя Рады Рэспублікі у Начальніка Панства. 19 верасня, падчас бытнасьці у Менску Начальніка Польскага Панства Я. Пісудзкага, сакрэтна-коньент Рады Беларускае Народнае Рэспублікі пасылаў да яго спецыяльную дэлегацыю, якая мела доўгую канфэрэнцыю. Былі зачэплены палітычныя і культурныя пытаньні у якіх абгаворвалася становішча Беларусі. У склад дэлегацыі уваходзілі між іншымі п. п. Лесік, Смоліч, Аусянік, Мамонька, Кс. Абрантовіч і Шыло.

Палітычныя навіны.

Апэтыт Дэнікіна.

ВАРШАВА, 21-IX. Украінскае Тэлеграфн. Аг. паведамляе пад датаю 18 верасня: „Вярхоўны дэвікінскі губэрнатар у Кіеве фон-Брэдэу заявіў працаўніком расійскіх рэакцыйных газэт, што армія Дэнікіна мае мэтан стварыць даўнейшую Расію у яе ранейшых граніцах, без ніякіх зьмяншэньняў. Пасьля пабіцця бальшавікоў на Украіне, армія Дэнікіна пачне наступленьне проці Румыніі, каб выгнаць румынцаў з Бэсарэбіі і проці палякоў, каб выгнаць іх за даўнейшыя граніцы Расіі. Усходняя Галіцыя разглядаецца Дэнікіным, як часць Расіі. Яна павінна належаць да Расіі і праз гэта будзе здабыта арміяю Дэнікіна“.

Бальшавікі эвакууюць Магілеў, Вітабск і Полацак.

ВЕНА, 19-IX. З Штокгольму паведамляюць: Дзеле таго, што польскія войскі перайшлі Беразіну, бальшавікі, спалохаўшыся, адступаюць, шпарка эвакууючы месцы Магілеў, Шклоў, Орцу, Вітабск і Полацак. У гэтых месцах арэштаваны немаль ня усе палякі і вывезены у Маскву, Тулу і Вязьму. Бальшавіцкія камісары ўжо выехалі, забраўшы з сабою ўсе дарагія рэчы.

Румынія падтрымвае Украіну.

ПАРЫЖ, 20-IX. Паведамляюць з

Букарэшту, што Браціану прыняў на доўгай аудыенцыі сяброў спецыяльнай украінскай місіі і заявіў ім, што Румынія мае вялікі палітычны інтэрас у тым, каб існавала незалежная Украіна. Прэзыдэнт запэўніў, што Румынія учыніла шмат заходаў, каб дабіцца ад савецкім прызнаньня незалежнасьці Украіны, а румынскія дэлегаты на мірную канфэрэнцыю адтрымалі у гэтым сэнсе належныя інструкцыі. Але нажаль разважаньне гэтае справы не залежыць толькі ад Румыніі. Браціану гатоў падтрымаць матэрыяльна армію Петлюры і зроблены ўжо загад, каб зараз жа выслаць для украінскай арміі значных запасаў амуніцыі і вайсковых матэрыялаў.

Расійцы самы павінны пастанавіць аб сабе.

Як паведамляюць з Парыжу, Найвышэйшая Рада на пасядзэньні 15 гэтага месеца займалася расійскаю справаю і прыняла пастанову, што расійцы самі павінны пастанавіць аб сваёй будучыне, аднак-жа з варункам ушанаваньня правоў суседзяў.

Літоўска-ангельскія адносінны.

Да Лендану прыбыў на днях прадстаўнік Літвы п. Чапінскі, як палітычны рэпрэзэнтант. З яго заяваў можна дапусьціць, што Англія сымпатызуе ліцьвіном, аднак-жа у іх справе нічога зрабіць ня можа, бо палітыка Англіі залежыць ад палітыкі агульнай коаліцыі, якая літоўскую справу замерваецца разглядаць на вырашэньні расійскае праблемы.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЁ.

Акцыянернае т-во, з учасьцем варшаўскіх фірмаў і менскіх вялікіх уласнікаў, па дазволу польскай улады, у хуткім часе монополізуе вываз з Менскага округу смалы, вугля і наогул усялякага сырыя.

У абмен на гэта т-во бярэ на сябе дастаўку у Менск розных тавараў і матэрыялаў з-за граніцы цэлымі цягнікамі.

Памяненым т-вам мае быць уладжаны у Менску банк.

Уласнікі аптэкарскіх складаў у Менскім Округу павінны у працягу 6-дзю месяцаў вытрымаць экзамен на дрогістоў, а так-сама зараз-жа зарэгістравацца у санітарным інспектарыяце округу, пры гэтым даючы туды свае офіцыяльныя дазволы.

Газа у прыватных крамах прадаецца цяпер па 2½ руб. за фунт.

У коопэратывах ад 23 г. м. газа прадаецца па 1 р. 10 к. за фунт па 3 ф. на сям'ю.

Цэны на прадукты. Малако патанело да 2½—2 руб. за кварту. Сало падаражэла да 18—20 р. фунт. Каўбаса—16 р. фунт. Вовік дроў—120—130 р.

Кваліфікацыя і прыняцьце на службу старых пачтова-тэлеграфных служачых пачаты прыбываюй з Варшавы камісіяй з міністэрства пошт і тэлеграфу.

Безработныя чыноўнікі, родам з паўднёвай Расіі, хлапочуць перад аддзелам пропуску аб адпрацы іх на бацька ўшчыну.

Прадажа ботаў. Бюро мясцовых коопэратываў пры цэнт. бел. сувязі прадае на коопэратывным кніжкам боты розных гатункаў. Адрэс: Юраўская, 16.

Спэкуляцыя у Вільні. Як апавідаюць прыехаўшыя з Вільні асобы, там апошнімі днямі падняліся цэны на харчавыя прадукты: хлеб—3 р. фунт, мяса—12 р. фунт, цукер—12 р. фунт і г. д.

Старшы нотарыюс. Посьле прыезду з Варшавы старшыні акружнага суда К. Петрусевіча, паехаўшага туды за інструкцыямі, мае быць адчынена у Менску канцэлярыя нотарыяльнага архіву.

Разьмен грошай. Мянэць грошы дазваляецца толькі у банках, гандлевых дамох і мяняльных канторах, маючых дазволы улады.

Усялякія грашавыя опэрацыі на вуліцах, у кавярнях, цукернях і г. д. караюцца адміністрацыйным парадкам да 30000 руб. або 6 месецаў турмы.

Т-во працаўнікаў Беларускага Мастаца у суботу, 27 верасня, робіць першы беларускі „суботнік“ у „Беларускай Хаце“ (Конны пляц). Будзе пастаўлена вясёлая камэдыя „Пацук“, а пасьля пьесы будзе дывэртэсэмент з гульнямі на салі.

У мясцовым тэатры у нядзелю, 28 верасня, адбудзецца вечар-спэтакль. Будзе пастаўлена опэра „Птушка шчасьця“, у дывэртэсэманце прыме ўчасьце хор Цяраўскага, дэклімацыя і інш.

У канцы вечара будзе пастаўлены жывы абраз: „А хто там ідзе“?

Выбары мясцовага самаупраўленьня у Менску і у другіх месцах Менскага Округу пачнуцца 1-га кастрычніка. Выбарная кампанія працянецца 1 месяц. У першую чаргу выбары адбудуцца у Менску, Ракаве, Койданаве, Слуцку, Капылі і Ігумені. У другую чаргу пайдуць выбары у рэшце мест і мястэчак Менскага окр. Уся тэхнічная старана выбараў будзе выпяўняцца галоўнымі камітэтамі па выбарам.

Біржа. За апошніе дні курс на біржы вольны:

за 250 р. дум.—86 р. царск.

за 20 р. кер.—4½ р. царск.

Але справа у тым, што у дазволёных канторах выменьваюцца за гэтаму курсу ня болей адной монэты на адну асобу, пры тым пакуль не набярэцца комплект 50. Кліентуры болей 50 асоб грошы выменьваюцца па шмат ніжэйшаму курсу, напрыклад:

за 250 р. дум.—72 р. царск.

за 20 р. кер.—3 р. царск.

Гэтак біржавікі штуюць свае фокусы.

Дзеле мажлівасьці камунікацыі з Украінай, апошнімі днямі прыкмечаецца вялікая зацікаўленасьць да „керэнак“.

Спрос на „царскіе“ грошы пакуль што слабы.

Прці хлебнай спэкуляцыі Менскай харчовай арганізацыі прыняты экстрэныя меры аж да гуртавой закупкі жыта дзесяткамі вагонаў.

Апрача таго, найболей солідная у Польшчы арганізацыя „Цэнтр. Сувязь польск. коопэратываў“ высылла у Менск аграмадную партыю усялякіх рэчаў першай патрэбнасьці.

Бульбу, ня глядзючы на дастаўку у Менск 40 вагонаў, трудна дастаць та-ней 40 к. за фунт.

Ліст у рэдакцыю.

Прашу паважаную рэдакцыю газэты „Звон“ павідаміць зацікаўленныя кругі, што я газэту „Зорка“ не рэдагую і нічога з ёю супольнага ня маю.

Выдавец беларускіх кніжак

А. Грыневіч.

Рэдактар-выдавец

Ядв. ЛУЦЭВІЧ.